

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies -
Hugo Sinzheimer Instituut

AIASHSI

Vrijheid van meningsuiting en
klokkenluidersbescherming
VvA Jong | 22 September 2026

Arthur Kampschuur MSc LLM

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

AIASHSI

Vrijheid van meningsuiting in de arbeidsrelatie

- Grondslag
- Artikel 7 Grondwet
 - “Behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet”
 - Vooral relevant voor ambtenaren, m.n. ‘blijfambtenaren’.
 - Zie bv. art. 10 Ambtenarenwet 2017 en art. 12a Wet ambtenaren defensie.
- Artikel 10 EVRM
 - Beperkingssystematiek van het EVRM
 - EHRM 5 november 2019 (*Herbai t. Hongarije*) (JAR 2020/18)

2

Vrijheid van meningsuiting in de arbeidsrelatie

- *Herbai t. Hongarije*
- *"in order to be fruitful, labour relations must be based on mutual trust"* (ro. 38)
- Belangenafweging met de volgende gezichtspunten:
 - De aard van de gedane uiting;
 - De motieven van de werknemer;
 - De eventuele schade die de werkgever door de uiting lijdt, of heeft geleden;
 - De zwaarte van de aan de werknemer opgelegd sanctie.

3

Waar gaat het mis?

- Een 'like' op Facebook (*Melike t. Turkije*)
- Blokker (JAR 2012/97)
 - De kantonrechter: *"Met vrijheid van meningsuiting heeft dit bericht niets te maken. Die vrijheid wordt overigens begrensd door de beginselen van zorgvuldigheid die [werknemer] jegens Blokker in acht dient te nemen."*
- Greenpeace (JAR 2021/138)
 - Gekleurd werkgeverschap?
 - Wn handelt in strijd met goed werknemerschap en Code of Conduct door uitlatingen op sociaal medium over separatistische protesten in Hong Kong.
 - *"Time to kick some asses. We've been too nice to these HK terrorists for too long."* en *"(...) All of them should burn in hell."*

4

Waar gaat het mis?

- HR 7 oktober 2022 (*Van Manen t. ROC Nijmegen*) (JAR 2022/269)
 - Causaal verband tussen uiting en sanctie: "geheel van gebeurtenissen in hun onderlinge samenhang"
 - In deze zaak: non-actiefstelling en later ontbindingsverzoek in directe samenhang met publiceren van boek van werknemster.

Het luiden van de klok

- Geschiedenis...
- Sinds 2008: EHRM-rechtspraak (o.a. *Guja*, *Heinisch* en *Halet*)
- 2016: Wet Huis voor klokkenluiders (oud)
- 2019: Klokkenluidersrichtlijn (Richtlijn/EU/1937) (basis in resoluties van PACE)
- 2023: Wet bescherming klokkenluiders
- Op de horizon: wetswijzigingen – o.a. anoniem melden en sanctiebevoegdheden.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

- EHRM (GK) 12 februari 2008, 14277 (Guja/Moldavië)
 - Sancties voor het openbaren van een misstand in strijd met art. 10 EVRM?
 1. Waren er alternatieve kanalen beschikbaar voor de openbaarmaking?
 2. Is de geopenbaarde informatie authentiek?
 3. Handelde de klokkenluider ter goeder trouw?
 4. Wat is het publieke belang bij de geopenbaarde informatie?
 5. Welk nadeel leverde de openbaarmaking op voor de werkgever, en hoe verhouden het publieke belang en het nadeel zich tot elkaar?
 6. Wat is de zwaarte van de opgelegde sanctie?
- EHRM (GK) 14 februari 2023 (*Halet/Luxemburg*): verduidelijking van de Guja-criteria

7

De Wet bescherming klokkenluiders

- Bescherming tegen benadeling (artt. 17da t/m 17h Wbk)
- Verplichte interne meldprocedure voor (veel) werkgevers (artt. 2 t/m 2ba Wbk)
- Meer externe meldkanalen (AFM, DNB, NVWA, enz.)
- Eerst intern melden niet langer een vereiste voor bescherming
- Criterium 'te goeder trouw' verleden tijd

8

Het inroepen van het benadelingsverbod

- Het moet gaan om een natuurlijk persoon die in een werkgerelateerde context een melding van (een vermoeden van) een misstand doet met gegronde redenen om te vermoeden dat die informatie juist is.
- Er moet een causaal verband zijn tussen de melding en de benadeling
 - Artikel 17eb Wbk: rechtsvermoeden (HR 7 februari 2025, JAR 2025/72).

9

Misstand

Wanneer is er sprake van een (vermoeden van een) 'misstand' in de zin van de Wbk?

- Drie 'smaken':
 1. een (gevaar voor een) schending van het **Unierecht**
 2. misstand van '**maatschappelijk belang**'
 3. *misstand op basis van interne meldprocedure?* (JAR 2024/288)

Ad 2. wanneer is het maatschappelijk belang in het geding?

- Verstervingsbeleid (mogelijk) in strijd met euthanasiewetgeving
- Onveilige bakfietsframes ([ECLI:NL:RBMNE:2024:1257](#))
- Onderzoeksrapporten van het Huis voor klokkenluiders...
- Parlementaire geschiedenis geeft slechts abstracte voorbeelden

10

Melding

- De melding is 'vormvrij'
 - Komt niet heel expliciet naar voren in de wettekst.
 - Kantonrechters (JAR 2024/95 en JAR 2024/259)
 - Wel aanknopingspunten in de parlementaire geschiedenis van de Wbk en de Klokkenluidersrichtlijn (zie de noot onder JAR 2025/306 en NJ 2025/138)
 - Maar, een mondelinge of telefonische melding is moeilijk te bewijzen in een procedure (bijv. Rb. Limburg 21 juni 2024, [ECLI:NL:RBLIM:2024:3829](#))
 - En, wat is er dan gezegd? (JAR 2025/306)
- Drie stadia
 - Interne melding
 - Externe melding
 - Publiek/openbaren

11

Benadeling

- Benadeling (art. 17da Wbk): ontslag, schorsing, boete, demotie, enz. enz. (niet-limitatief)
- Benadelingsverbod voor intern en extern melden
 - Art. 17e Wbk: "Een melder mag tijdens en na de behandeling van een melding van een vermoeden van een misstand niet worden benadeeld, onder de voorwaarde dat bij de melding aan de werkgever, een bevoegde autoriteit of een bestuursorgaan, dienst of andere bevoegde instantie als bedoeld in artikel 2j, de melder redelijke gronden heeft om aan te nemen dat de gemelde informatie over het vermoeden van een misstand op het moment van de melding juist is."
- Benadelingsverbod voor openbaarmaking (art. 17ea Wbk) stelt wat meer eisen:
 - Lid 1: (i) redelijke gronden voor vermoeden, (ii) voorafgaande melding (intern of extern), (iii) reden om te vermoeden dat het intern/extern onderzoek onvoldoende voortgang treft; óf
 - Lid 2: redelijke gronden voor vermoeden en (a) dreigend of reëel gevaar voor algemeen belang, óf (b) risico op benadeling door bevoegde autoriteit, óf (c) onwaarschijnlijk dat misstand verholpen wordt.

12

kampschuur@uva.nl

8 oktober 2026

Nederlandse Arbeidsmarktdag

<https://www.arbeidsmarktdag.nl/>